

הדיעות ביניים

מאת אורי אבנרי

28 באוגוסט 1971

הישיבה המיוחדת של הכנסת, שכונסה על ידי הממשלה כדי לאשר את התקנות שהיו קשורות בפיחות, היתה אחת הארוכות בתולדות הכנסת.

הכינונו את נאומנו בהקפדה רבה, בהתייעצות עם הכלכלנים של סיעתנו. כאשר ניסה שר האוצר לבלבל אותי באמצע הנאום בקריאת ביניים עניינית — נסתבר לו שאנו יודעים על מה אנו מדברים. ולראייה: הוא לא השיב לי תשובתי — וגם נאום-התשובה לא הכחיש את הדברים שאמרתי לגבי הפיחות הכפול. הנה הדברים:

זה נקרא: לחטוף הזדמנות. לשם מה? אפשר לעטוף כל מעשה כלכלי במליצות מוניטאריות ופיסקליות, מן הסלאנג המדעני-כביכול, אולם המשמעות... שריהאוצר פינחס ספיר: במה שאמרת עכשיו, בדבר ירידת ערך הדולר — יש לך טעות בחשבון.

אורי אבנרי: מה הטעות? 20% לעומת ה-10% לדולר, והדולר עצמו ירד ב-10% לעומת המטבעות האחרים. יחד זה 30%. אם לשר יש חשבון אחר, אשמח לשמוע אותו. המשמעות של מעשה כלכלי היא תמיד סוציאלית — משהו מרוויח, משהו מפסיד. מי ירוויח הפעם? מי יפסיד הפעם?

מי יפסיד? המוני האזרחים

יש להודות שהממשלה פעלה וגם דיברה הפעם תוך ויתור על כל העמדת-פנים. מעשי האוצר, כמו נאום דיין, ראויים לפרס על גילוייהלב. לפנינו חוק של 22 מילים — ואיזה ים של סבל, איזה מיספר של סובלים!

פיחות זה פירושו — עליית מחירים טוטאלית, תוך כוונה להוריד את השכר ושאר הכנסות העבודה. כבר למחרת היום — ושוב בגלוי ובלי כל בוש — עלו המחירים של המיצרכים העממיים ביותר: הלחם, התלב, הביצים, השמן, הסוכר, הדלק, ועוד ועוד. הכוונה היא להגביל עלייה זו של המחירים במשך כמה חודשים, עד אשר ייחתמו הסכמי העבודה החדשים, ואז תבוא העלייה הנוספת, הגדולה, והבלתי-נמנעת — לא המישה אחוזים,

מדינה לספרים

אורי אבנרי: כבוד היושבראש, כנסת נכבדה. השבוע הכריזה הממשלה שתי מלחמות: מלחמה על העולם הערבי, ומלחמה על המוני ישראל.

את המלחמה הראשונה הכריזה בפי משה דיין, שבייטא לראשונה בגילוי-לב את מדיניות הממשלה: לצרף את השטחים לצמיתות ישראל, תוך ויתור לצמיתות על שלום עם העולם הערבי. ממשלת-קבע בשטחים המוחזקים, התנחלות כללית, שלילה טוטאלית של זכויות העם היושב בהם. את המלחמה השניה הכריזה הממשלה בהנהגת ה-פיחות.

שני הדברים קשורים זה בזה וכרוכים זה בזה. חשוב שכל אזרח בישראל יבין זאת. יש כאן ייפוף של שטחים ופיחות של רמת-המחייה.

תקציב הבטחון אוכל את פרי עמלנו. נמנע השלום, שיהווה בסיס להבראת כלכלתנו. וכל אדם בישראל חייב לשלם את המחיר יומיומי מכיסו. כל אדם בישראל — מזכר המיעוט המת-עשר במצב זה.

הממשלה.. חטפה

הזדמנות

השר פינחס ספיר, מבדיל בין "פיחות" ובין "הת-אמת שערים". ואכן, אין זה הבדל מילולי בלבד. למעשה אירעו בשבוע האחרון שני דברים שונים: תחילה התאמת-שערים אוטומטית, ואחר-כך פיחות מכון. הראשון בא מבחון, היה בלתי-נמנע. השני היה אקט מחושב, בעל משמעות סוציאלית מרחיקת-לכת.

תחילה ירד ערך הדולר לעומת המטבעות האחרים. מכיוון שהלירה שלנו צמודה לדולר האמריקאי, ירדה גם היא לעומת שאר המטבעות. יחד עם ירידת ערך הדולר. כלומר: היתה התאמת-שערים אוטומטית של הל"י לעומת המארק, היין, הפרנק ושאר המטבעות. אילו היה מדובר באמת על התאמת שערים — אפי-שר היה להסתפק בכך.

אולם הממשלה רצתה לבצע פיחות שאין לו ככלל סיבה מוניטארית, אלא שיש לו מגמה סוציאלית. לכן ניצלה את מצביהרות שנוצרה את האקלים הפסיכולוגי, את כילבול המושגים של ההריונות, כדי לבצע אקט שלא היה דרוש כלל כנגד ההתפתחויות העולמיות — פיחות הלירה הישראלית גם לעומת הדולר האמרי-קאי, שירד בעצמו.

השבוע הכריזה הממשלה שתי מלחמות -

נגד העולם הערבי ונגד המוני ישראל...

כלומר: ירידה כפולה — שתגיע מן הסתם לשלושים-ליכון, להחלפת דירה, להחזיק רכב זעיר, לצאת אחוץ ומעלה. לעומת הארצות שהן אנו מייבאים את להכראה ולנופש — אלה, היוצרים האמיתיים עיקר סחורותינו.

הפנתרים השחורים

של אחר

מדיניות זו אינה רק בלתי-סוציאלית ובלתי-מוסרית. היא גם בלתי-מציאותית. היא פשוט לא תעמוד במבחן המציאות.

רק במישטר של דיקטטורה אפשר לפנות עז רוב הציבור הקפאת שכר וירידת רמת-מחייה בתנאים אלה.

אפילו חוזה-עבודה כתוב לא יחזיק מעמד כאשר כל הנתונים, שעליהם התבסס — השתנו מעיקרם. כאן פועל העיקרון המישפטי של Rebus sic stantibus — החוזה קיים רק כל עוד קיימות הנסיבות היסודיות בהן נוצר. אפשר לבוא בגידופים ובאימים, אפשר להפעיל צווי-ריתוק, אפשר לחוקק חוקי בוררות-כפייה — שום דבר לא יעזור. תהינה שביתות, הפועלים יתמרדו — ולקראת הבחירות הבאות תיאלץ הממשלה להעלות את השכר. וצריכים לומר: הלואי ומדיניות הורדת רמת-המחייה תיכשל. שהרי אילו הצליחה, היה הפער בין השכבות ובין העדות בארץ תופך לתהום — ולתוך תהום זו היתה מתדרדרת החברה הישראלית כולה. יקומו פנתרים שחור-ים, אשר לעומתם יראו הפנתרים השחורים של היום כחולליביית.

בולדוזר בתל-אביב ובעזה

יש אבסורד במה שנאמר היום, ואיך שיוצבע היום. נציגי הימין הקלאסי, הדוגלים במדיניות זו מאז ומ-עולם, יצביעו נגדה. ובחרי ציבור הפועלים יאלצו להצביע בעדה.

ח"כ יוסף ספיר אמר, שהפיחות "חייב להיות אכזרי". אכזרי כלפי מי? כלפי בוחרי גח"ל בעיירות הפיתוח, או כלפי הספרים?

ולמיקרי סעד?

הוא הזכיר שלא כדאי לקנות איגרות הצמודות למדד, אלא כדאי לקנות סחורות. מה פירוש הדבר? הרי זו הודאה מפורשת של דובר הימין בכך שהמדד הוא כור-זב — אותו מדד שגם על פני אין רוצים לשלם תוספת-יוקר.

ולאחר מכן הוא התלונן על ההסתדרות, שי אינה מונעת תביעות של חבריה — כאילו היתה ההסתדרות צריכה לשמש זרוע מבצעת של מדיניות אנטי-פועלית!

מובן, כבוד היושבראש, שנצביע נגד הפיחות — ונצי-ביע נגד חוקזה, שהוא פועל-יוצא ממנו.

אנו נגד הפיחות. אנו נגד הורדת רמת-המחייה. אנו נגד עליית-המחירים. אנו נגד מדיניות של בולדוזר בכדכדה, כשם שאנו נגד מדיניות של בולדוזרים בעזה וברפיח. שום בוד-דזור לא יפתור שום בעיה.

הפתרון הוא שינוי המצב המדיני והבטחוני, שהוא המקור למצב הכלכלי. השגת השלום, ואפילו הצעידה לקראת השלום, יפחיתו את עול התקציב הממשלתי הע-צום. ובמצב של שלום, ייפתחו בפני המשק שלנו מרחב כלכלי ואופקים חדשים.

הפתרון הוא שינוי מיבנה המשק, העתקת כוחות-העבודה מעיסוקים טפיליים לעיסוקים יצרניים. מתן שכר ותמריץ לעובדים היוצרים נכסים, שינוי שיטת המיסוי — כך שכדאי יהיה לעבוד ולא יהיה כדאי לרמות. בקיצור: לא ארץ של ספרים, לא ארץ של מיקרריסער, אלא ארץ של עם עובד, החי בשלום.

הצבענו נגד התקנות, אך הן הועברו ברוב גדול ל-ועדת-הכספים. זו שבעה שעות ארוכות — ובלילה, אח-רי הצות, נערך הדיון על ההסתייגויות.

רק שתי סיעות הסתייגו: גח"ל שרצתה לשמור על האינטרסים של הסוחרים, וסיעתנו, שהגישה את ההס-תייגות הסוציאלית היחידה. היא אמרה: "למרות האמור בתקנות אלה, לא יעלו מחיריהם של מיצרכים בסיסיים על מחיריהם ביום 20 באוגוסט 1971. "מיצרכים בסיסיים" הם: לחם לכל סוגיו, שמן, חלב, סוכר, קמח וביצים."

ההסתייגות נדחתה בהצבעה מעניינית. נגדה הצביעו 25 אנשי הקואליציה ממפ"ם עד ל"ע, כל ע"מ וחליב-ראלים של גח"ל. בעדה הצביעו 9 אנשי חרות (מלבד ח"כ שכטרמן), רק"ח, מק"י ואני. שאר הסיעות נעדרו.

מייק ב"ידיעות אחרונות"

מי ירוויח? הספרים

בתיאוריה, נוצר כאן ג'ן-עדן לספרים ודי-מיקריסער. וכבר התעשרו עוד יותר השבוע באופן אוטומטי. ולא לה יורקו פירוויסעד, כאלבי להור-רדת רמת-המחייה של כל האחרים. למעשה, אין לפירו-רים אלה ערך רב. מפני שכל תשלומי-הסעד הם על-ידי גוביית מס-הכנסה מתחילה בשכבה נמוכה מדי.

אולם לא ספרים, ולא מקריסער, יבנו את המדינה. לא אלה ולא אלה מהווים את רוב האוכלוסיה. והרוב — ההמוץ העצום של האז-רחים העובדים, המקבלים משכורת פעם בחוד-יש או המקבלים הכנסות עצמאיות מעבודה, הם שישלמו עכשיו הרבה יותר בעד מיצרכיהם היומיומיים, שלא יוכלו לשלוח כן לבית-ספר